

Sak 4/22 Kvote for betinget skadefelling av jerv i region 5 - Hedmark i 2022 - 2023

Sekretariatet tilrår at rovtviltnemnda i region 5 fatter vedtak om kvote for betinget skadefelling av jerv i region 5/Hedmark på inntil 12 dyr

---

Styrende dokumenter

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven legger rammen for forvaltningen av naturressursene. Etter § 5 skal artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og artene skal forekomme i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Naturmangfoldloven § 7 sier at prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet og vurderingene skal framgå av beslutningen. Tiltak etter naturmangfoldloven skal også avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14, og uttak kan dernest tillates etter § 18 første ledd b), for å forhindre skade på husdyr, tamrein eller annen eiendom. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målsettingen nås på annen måte eller i annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om geografisk differensiert rovtviltforvaltning i rovtviltforskriften § 1.

Rovtvlitforskriften

Rovtvlitforskriften § 3 første ledd definerer de nasjonale bestandsmålene for brunbjørn, gaupe, jerv og ulv, mens de regionale bestandsmålene er gitt i § 4 første ledd. Region 5/ Hedmark skal ha 5 ynglinger jerv.

Når bestandene av den enkelte art ligger over disse regionale bestandsmålene har rovtviltnemnda myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling, lisensfelling og kvotejakt, jf. henholdsvis §§ 8, 10 og 11. Ved vurdering om nemnda har myndighet for vedtak om jerv, legges gjennomsnittet for de tre siste års ynglinger til grunn, jf. § 7. Det er et absolutt krav om at nemnda må være beslutningsdyktig i henhold til § 7 tredje ledd.

I § 7 andre ledd heter det:

Rovtvlitnemndens vedtak skal bygge på den regionale forvaltningsplanen for rovtvilt, data om biologiske og bestandsmessige forhold og om skade- og konfliktsituasjonen, jf. forskriften § 3 tredje ledd og § 6.

Det er Nasjonalt overvåkningsprogram for rovtvilt som skal gi data om status og utvikling i bestandene, jf. § 3 siste ledd. Når kvote etter forskriften §§ 8, 10 og 11 er vedtatt, belastes irregulær avgang av rovtvilt i regionen denne kvoten, jf. § 7 siste ledd.

Om skadefelling

Skadefelling er hjemlet i naturmangfoldloven § 18, første ledd bokstav b, jf. rovforskriften § 8; skadefelling av brunbjørn, gaupe, jerv og ulv er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå på husdyr eller tamrein.

Roviltnemnda eller Miljødirektoratet setter en kvote for betinget skadefelling, jf. rovforskriften henholdsvis §§ 8 og 13, og fellingstillatelse gis av Statsforvalteren innenfor den kvote og de vilkårene som er satt, jf. § 9, og føringer gitt i rovforskriften. Kvoten som vedtas gjelder i perioden 1. juni til 15. februar, jf. § 8 første ledd siste punktum.

Skadefelling retter seg mot enkeltindivider, og er ikke et virkemiddel som kan benyttes til å regulere bestanden. Regulering av bestandsstørrelsen skal skje gjennom lisensfelling eller kvotejakt. Kvoten for betinget skadefelling kan derfor heller ikke direkte sammenlignes med en kvote for lisensfelling eller kvotejakt. Kvoten settes blant annet ut ifra det forventes er realistisk at kan bli felt under skadefelling gjennom beitesesongen.

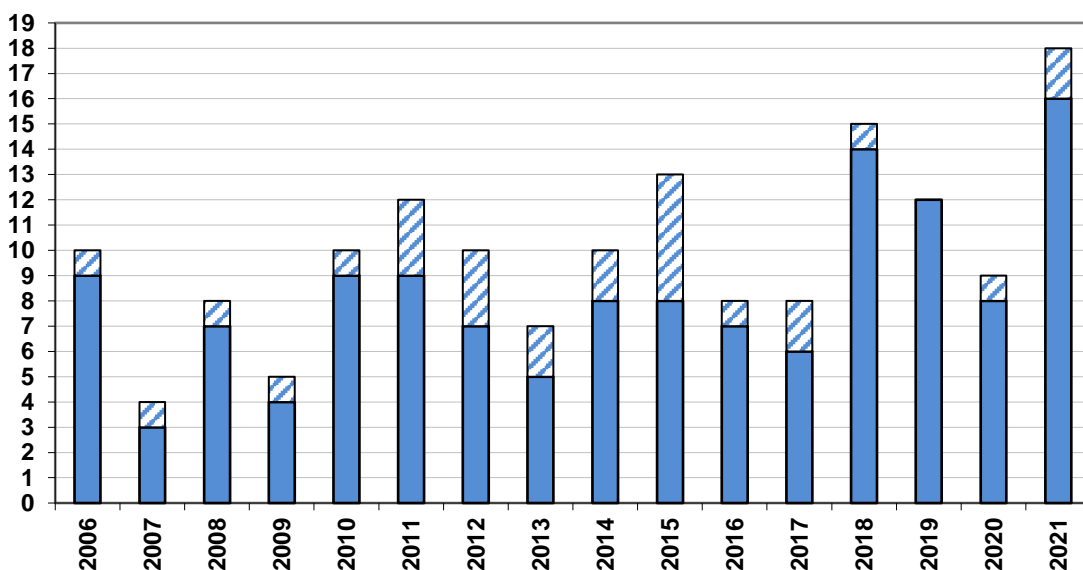
Vedtaket om skadefelling er frikoblet fra grunneierretten.

Bestandssituasjonen for jerv

Det gjennomføres en årlig registrering av antallet ynglinger av jerv i Norge. Bestandsstørrelsen estimeres både med utgangspunkt i antallet ynglinger og på bakgrunn av innsamlet DNA gjennom vinteren.

Yngleregistreringer

I perioden 2019-2021 er det påvist henholdsvis 12 - 9 - 18 ynglinger av jerv i region 5, med et gjennomsnitt på 13 ynglinger over de siste tre år (figur 1). Årets yngleregistrering av jerv pågår enda. Pr. 25. april er det påvist 9 ynglinger i region 5/ Hedmark (tabell 1). Oversikt over påviste ynglinger oppdateres fortløpende i *jervetelleren* på nettsidene til Rovdata.

Figur 1: Registrerte ynglinger av jerv i region 5/ Hedmark 2006-2021. Registreringene i 2022 er ikke ferdig. Det er så langt påvist 9 ynglinger (pr.25. april). Hiuttak det enkelte år er markert med skraver.

Tabell 1: Påviste (*antatt/dokumentert*) ynglinger av jerv så langt i registreringssesongen 2022 (pr. 25. april) i region 5/ Hedmark. Tall er hentet fra jervetelleren. Registrering av ynglinger pågår fortsatt.

Dato	Kommune	Status
8.4.2022	Elverum	Antatt
6.4.2022	Åsnes	Dokumentert
4.4.2022	Elverum	Antatt
1.4.2022	Engerdal	Dokumentert
23.3.2022	Trysil	Dokumentert
22.3.2022	Rendalen	Dokumentert
16.3.2022	Stor-Elvdal	Dokumentert
16.3.2022	Engerdal	Dokumentert
15.3.2022	Rendalen	Dokumentert

DNA-analyser

I 2021 ble det funnet DNA fra 70 jerver med hovedtilhold i region 5/Hedmark. Basert på innsamlet DNA er bestanden for regionen estimert til 81 (73-91) individer (tabell 2).

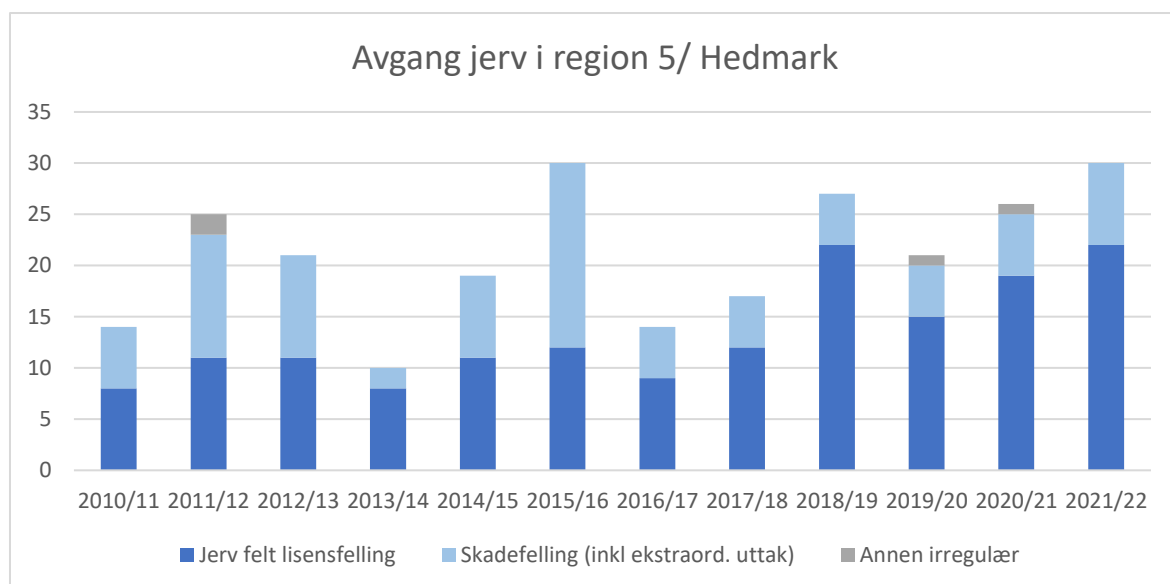
Tabell 2: Resultater av DNA- overvåkning av jerv i region 5/ Hedmark i perioden 2016-2021

År	Antall fungerende prøver	Individer med geografisk midtpunkt i region 5/ Hedmark	Estimert bestand
2016	188	47	
2017	153	44	
2018	260	52	
2019	324	75	87,3 (76-96)
2020	349	75	81,8 (74-90)
2021	331	70	81 (73-91)

Skadefelling, lisensfelling og annen avgang

Det ble felt 22 jerver ved lisensfelling i 2021/22, i tillegg ble ett dyr tatt ut ved skadefelling av SNO under lisensfellingsperioden – kvoten var på 35 dyr/22 hunndyr. Det ble ikke felt jerv på skadefellingstillatelser gitt i forbindelse med beitesesongen 2021. Statens naturoppsyn har så langt i år (pr. 25.4.) gjort uttak av to unger ved en hilokalitet i Engerdal kommune. Miljødirektoratet har gitt tillatelse til uttak av inntil 2 jerver i region 5 gjeldende frem til 26. april. Det er så langt ikke felt dyr på tillatelsen. Miljødirektoratet vurderer fortløpende om det skal gjennomføres ytterligere uttak utover våren, herunder hiuttak.

Roviltnemnda i region 5

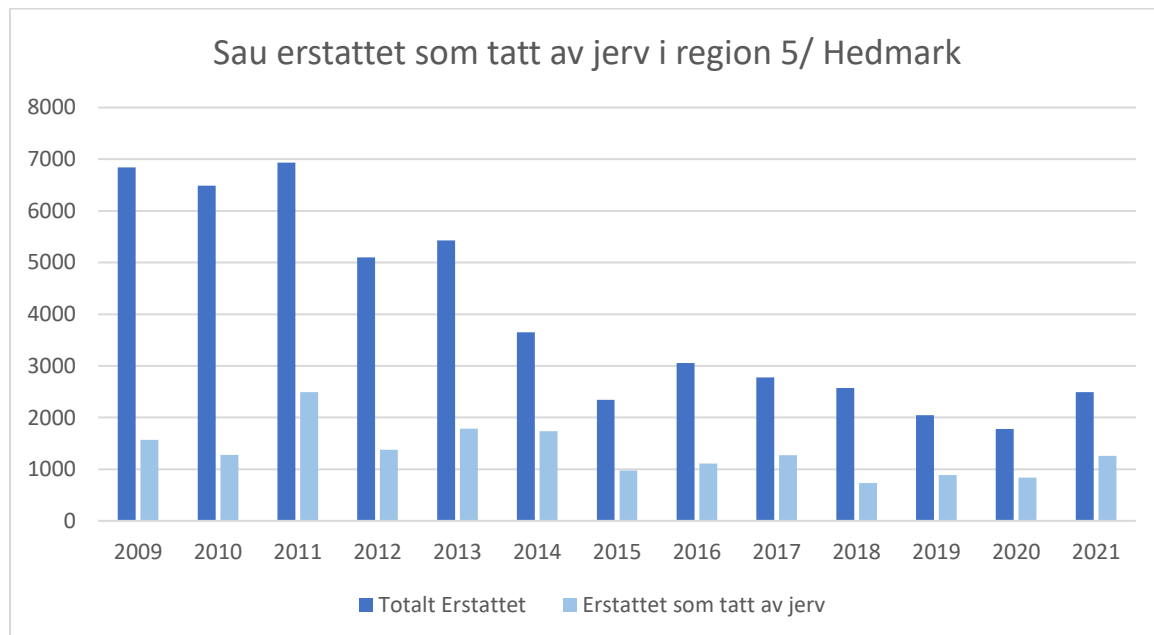

Figur 2. Avgang av jerv gjennom lisensfelling, skadefelling og annen irregulær avgang pr. jaktår (1. april - 31. mars) i perioden 2010/11 - 2021/22.

Tap og skadesituasjonen for husdyr og tamrein på beite

Sau

Omfanget av tap av sau til jerv har vist en nedgang over år, men med en økning i 2021 sammenlignet med foregående år (figur 3).

Figur 3. Antallet sau erstattet totalt og sau erstattet som tatt av jerv i region 5/ Hedmark i perioden 2009 – 2021.

Tamrein

I områdene til Elgå reinbeitedistrikt forekommer det årvisse skader forårsaket av jerv. I reindriftsåret 2020/2021 ble det erstattet 121 tamrein som tatt av jerv i Elgå reinbeitedistrikt. Dette var en nedgang i forhold til året før, da det ble erstattet 210 tamrein som tatt av jerv.

Vurderinger fra sekretariatet

Om rovviltnemndas myndighet

Roviltnemnda har myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling, jf. forskriften §§ 7 og 8, når bestanden av den enkelte art ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for regionen, jf. forskriften § 4. Nemndas myndighet skal for jerv baseres på gjennomsnittet for de tre siste års ynglinger.

Ifølge de offisielle rapportene fra Nasjonalt overvåkingsprogram er gjennomsnittet av antallet ynglinger i region 5/ Hedmark de tre siste årene (2019-2021) på 13. Bestanden ligger dermed over bestandsmålet på 5 ynglinger i regionen og nemnda har myndighet til å vedta kvote for betinget skadefelling.

Om kvote for betinget skadefelling av jerv

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet skal tuftes på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, jf. naturmangfoldloven § 8. Jervebestanden er godt undersøkt med årlige bestandsregistreringer, og man har dermed god oversikt over status og utvikling i bestanden.

”Føre-var-prinsippet” i § 9 sier at når det ikke foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvordan beslutningens virkning vil være på naturmiljøet, skal man unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Sekretariatet anser at det foreligger tilstrekkelig kunnskap til at nemnda kan fatte vedtak.

Ved vurdering av kvote for betinget skadefelling skal det ifølge kommentarene til rovviltforskriften § 7 annet ledd gjøres en samlet vurdering av bestandens status og forventede utvikling. Ut ifra dette skal det sannsynliggjøres at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen.

Over mange år har bestanden av jerv ligget vesentlig over det fastsatte bestandsmålet for region 5 (tabell 1). I 2021 ble det påvist 18 ynglinger av jerv i region 5/ Hedmark, og gjennomsnittet for de tre siste årene er på 13 ynglinger.

Sekretariatet viser i denne sammenheng til at betinget skadefelling kun skal gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning, jf. naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder og rovviltforskriften § 9. Dette innebærer at det er høyere terskel for å iverksette betinget skadefelling innenfor rovviltprioriterte områder som er viktig for å oppnå bestandsmålet enn i beiteprioriterte områder.

Ved vurdering av om det skal innvilges tillatelse til skadefelling skal Statsforvalteren rent konkret vurdere en rekke faktorer, herunder føringer i rovviltforliket, regional forvaltningsplan, områdets betydning som beitemark, skadens omfang og utvikling, potensialet for fremtidige skader og mulighet for å gjennomføre andre forebyggende tiltak.

I 2021/ 2022 fastsatte rovviltnemnda en kvote for betinget skadefelling på 17 jerver. Det ble ikke felt dyr etter skadefellingstillatelser gitt av Statsforvalteren i beitesesongen. Skadeomfang og behovet for å iverksette forebyggende skadefelling på jerv varierer fra år til år. Ut fra bestandssituasjonen i region 5 og erfaringsmessige skadesituasjoner som kan oppstå, mener Statsforvalteren det kan være behov for å ha en skadefellingskvote på 12 jerv for perioden 1. juni 2022 - 15. februar 2023. Det er i denne vurderingen tatt hensyn til at det kan bli tatt ut dyr på hiuttak/ ekstraordinært uttak som belastes kvota før beitesesongen.

Ut fra bestandsutviklingen og med henblikk på at skadefelling normalt vil gjelde beiteprioriterte områder, anser sekretariatene at en kvote for betinget skadefelling på 12 dyr er forsvarlig, jf. naturmangfoldloven § 10.

Sekretariatene anser at en kvote på 12 jerver for betinget skadefelling ikke vil være til hinder for mulighetene til å nå bestandsmålet kommende år, og heller ikke vil virke negativt på jervens muligheter til overlevelse på lang sikt, jf. forskriften § 7. Naturmangfoldloven § 11 anses ikke som relevant i denne sammenheng.

Om hjemmelsgrunnlaget etter naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b

Formålet med uttak etter naturmangfoldloven § 18, bokstav b er å forhindre skade. Etter annet ledd kreves det i tillegg både at uttak ikke truer bestandens overlevelse og at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Vurdering av vilkåret om at uttaket må avverge skade

Det slippes et stort antall husdyr og tamrein på beite i region 5/ Hedmark, og det forekommer årlig skader på beitedyr forårsaket av jerv. Hvor skadene oppstår, og hvor omfattende de er, varierer fra år til år. Dokumenterte skader i Rovbase og tall fra erstatningsoppgjøret viser at enkelte områder peker seg ut med årvisse og relativt omfattende skader, men skader forårsaket av jerv kan forekomme i alle områder innenfor regionen der det er sau eller tamrein på beite. For region 5 ble det i 2021 erstattet 1259 sau som tapt til jerv, og 121 tamrein i reindriftsåret 2020/2021. Sekretariatet legger til grunn at det med stor sannsynlighet vil oppstå skader på både sau og tamrein også i kommende beitesesong. Vilkåret i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b anses oppfylt.

Vurdering av vilkåret om at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte

Sekretariatet viser til at Statsforvalteren skal gjøre en vurdering av om formålet kan nås på annen tilfredsstillende måte i hvert enkelt tilfelle der det kan være aktuelt å gi skadefellingstillatelse. I vurderingen vil også prinsippet om geografisk differensiert forvaltning vektlegges.

Erfaringsmessig vil det i mange akutte skadesituasjoner være lite hensiktsmessig, eller krevende rent praktisk, å iverksette andre effektive tiltak enn felling for å forebygge skader. Det fremgår av rovviltforliket at soneinndelingen skal forvaltes tydelig. Dette innebærer blant annet at beitenæringen skal tilpasses rovvilt i rovviltprioriterte områder, mens det i beiteprioriterte områder skal være lav terskel for uttak av rovvilt. Med hensyn til dette anser sekretariatet at det ikke foreligger andre tilfredsstillende tiltak enn å fastsette en kvote for betinget skadefelling av jerv.

Vurdering av vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse

Sekretariatene viser til at skadefelling ikke er et virkemiddel for å regulere bestanden, men at formålet er å håndtere akutte skadesituasjoner eller situasjoner hvor det er et overhengende skadepotensial. Statsforvalterne må i hvert enkelt tilfelle vurdere en eventuell iverksetting opp mot regional forvaltningsplan og kriteriene i rowiltforskriften. Terskelen for å iverksette betinget skadefelling skal være høyere innenfor roviltprioriterte områder som er viktige for å oppnå bestandsmålet enn i beiteprioriterte områder. Sekretariatet viser også til at dyr som blir felt ved skadefelling etter at det er fattet vedtak om kvote for lisensfelling, også trekkes fra kvoten for lisensfelling.

Bestanden av jerv nasjonalt ligger over det fastsatte bestandsmålet. I 2021 ble det påvist 60 ynglinger i Norge, det nasjonale bestandsmålet er på 39 årlige ynglinger. I region 5/ Hedmark har antallet ynglinger vært betydelig over det regionale bestandsmålet over flere år, med et gjennomsnitt på 13 ynglinger de siste 3 år. Det regionale bestandsmålet er på 5 årlige ynglinger. Så langt i 2022 (pr. 25. april) er det påvist 9 ynglinger i region 5/ Hedmark.

På bakgrunn av ovenstående mener sekretariatene at et vedtak om kvote på 12 jerver for skadefelling ikke vil true bestandens overlevelse.

Sekretariatets forslag til vedtak

I. Om nemndas myndighet

Roviltnemnda viser til den nasjonale målsettingen om 5 årlige ynglinger av jerv i Region 5/ Hedmark. Siste offisielle statusrapport fra bestandsovervåking av jerv viser at gjennomsnittet for de tre siste årene er på 13 ynglinger.

Roviltnemnda anser med det at de har myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling av jerv, jf. §§ 4, 7, og 8 i rowiltforskriften.

II. Kvote for betinget skadefelling

Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå på husdyr, tamrein eller annen eiendom, og skal rette seg mot bestemte individer. Kvoten for betinget skadefelling settes på et nivå som gjør at den er tilstrekkelig for å håndtere akutte skadefellingssituasjoner. Ut fra den foreliggende dokumentasjon om bestandssituasjonen for jerv, basert på siste rapporter om yngleregistreringer av jerv, og basert på erfaringer rundt skadesituasjoner med jerv tidligere år, finner roviltnemnda at det bør fastsettes en kvote for betinget skadefelling på 12 jerver for å forebygge betydelige skader på husdyr og tamrein.

Et uttak gjennom betinget skadefelling på inntil 12 jerver vurderes ikke å være til skade for bestandens overlevelse.

Det fastsettes en kvote på 12 jerver for betinget skadefelling i perioden 1. juni 2022 – 15. februar 2023.

Roviltnemnda har fattet vedtaket på bakgrunn av siste tilgjengelige vitenskapelige kunnskap om jervens bestandsstatus, jf. naturmangfoldloven § 8. Roviltnemnda anser at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om virkninger på naturmiljøet i denne saken, og føre-var-prinsippet, jf. § 9, tillegges mindre vekt. Nemnda anser at en kvote på 12 dyr ikke vil påføre bestanden en for stor samlet belastning, jf. § 10. Hensynet til differensiert forvaltning skal ligge til grunn for en tillatelse til skadefelling, jf. § 12. Nemnda anser at § 11 ikke er relevant i denne sammenheng.

Vedtaket er fattet med hjemmel i § 8 i forskrift om forvaltning av rowilt av 18. mars 2005, jf. § 18 i lov om forvaltning av naturmangfold av 19. juni 2009.

Dette vedtaket er et enkeltvedtak og kan påklages i medhold av forvaltningsloven kapittel VI, senest innen 3 uker etter at vedtaket er gjort kjent.